

пептръ

МИШЕ, ШИМЪ ШИ ЛИТЕРАТУРЪ.

№. 33.

Luni, 12. August

1846.

ЪН ФРАГМЕНТ.

Ачи ни се дупъртъшеце зп фрагмент дпн лексиконъ че се прелъкреазъ de D. Алесандръ Гавра професоръ дпн Арад, кърѣа маі тълді асемеа дпн прівѣнда націоналітѣдїи шї а лѣдїрїи історїилор ротънещї вісерїчещї, політїчещї артїкълї вор зрта, каре дпн алте лексїконе але алтор нації пѣ се пот асла дпн ачѣа казъ, къ азкторїи лор пѣ атъта се интересазъ деспре лѣкрѣрїле ротънїлор. Се ва дупрѣщїа прїп сарчїні (10 коале дупрѣзна) кѣте пептръ 2 сѣандї де ардїнт дпнаїте плѣтїдї, пептръ каре се поате дпкъ фаче пренѣтераціе ла DD. колектандї аї кѣрділор шїакаїо-клаїнїане.

Архїепїскопїи арделенещї аї ротънїлор пайте де зпїре, в. архїереїи ортодоксї аї ротънїлор дпн Ардеал пайте де зпїре.

Архїепїскопїи не зпїдї дела Карловецї, в. епархїа шї архїереїи.

Архїепїскопїи зпїдї дела Леопол, в. епархїа шї архїереїи.

Архїереїи ортодоксї аї ротънїлор дпн Ардеал пайте де зпїреа релїціонарѣ къ романо-католичїи. — Ка маї віне съ те подї четїторїѣле фолосї къ дпсѣтпѣрїле дпн локъа ачѣста, те сѣтѣсѣск се чїтещї маї пайте: Артїкълъ, кредїнареа ротъ-

нїлор; апої статъа ротънїлор de demълат дпн Дація дпн прівѣнда вісерїчеаскъ. Віне ва фї, де веї арѣака окїї шї ла грѣческъа рїтѣ дпнтре дакї сеаѣ дачї, кѣчї ачї грѣсѣк пѣмаї деспре мїтрополїдїи ротънїлор дпн Ардѣл пайте де зпїре.

Траїан дупрѣратъа романїлор ла дпчепѣтъа веакѣлї аї 2 леа аѣ кѣпрїне Дація, де кареа съ дїнеа шї Ардеалъ, шї аѣ ашезат дпн іа о тѣлдіме маре де оаменї, шї де остащї, шї аша кѣтева веакѣрї аѣ фост провиндіа романїлор. Дпкъ ла апс 104 дѣпъ Хрїстос Плініе Деціліе аї Плеа пропреторъа дївѣтѣлї Понтїк фаче арѣтаре лї Траїан деспре о грѣмаѣ де кредїнї романї шї л дпнтреавѣ: че съ факъ къ еї (а)? Ла а. 120 дѣвъ Хрїстос че-сарїа Хадрїан демъндѣ, ка дпн зїса казъ съ пѣ се педенсеаскъ, кредїнїи в). Ла а. 162. Дупрѣратъа М. Аврелїе Антонїн дпн прїчина кредїнїлор кѣтрѣ комѣнѣлъ Асїеї дпндрѣпѣтъ о епїстолѣс). Дар лѣдѣ кредїнїѣскъ анѣме релїдїаѣ грѣчѣскъ дп

a) Ex C. Plinii Caec. II. Epistolarum Libr. X. Nr. 97 in Codice Diplom. Fejérianho T. 1 pp. 13 15.
 b) Idem codex T. 1 p. 16.
 c) Ibidem pag. 13.

вѣкѣ маі вѣртос ал 4мѣ саѣ лѣдѣ дѣ-
трѣ romanі, каріи пѣпѣ ла а. 669, кѣнд
вепіръ Бѣлгаріи ворвѣѣ de овѣще лѣтѣнѣще.
Дѣпѣ дѣ вѣкѣ ал 3мѣ ші дѣ челе зр-
мѣтоаре пацііле варваре: Хѣнїи, Генїзїи,
Аварїи, Готїи, Бѣлгарїи аѣ дѣченѣт зѣле
провіндіи але кѣпрїнде, ші пре Romanі аї
гонїи, пѣпѣ че маі пе зрѣмѣ ла маре мї-
шелѣтате ажѣпѣсѣрѣ; дѣвѣдѣтѣра лѣѣ кѣз-
тат сѣ о пѣрѣсѣѣкѣ, лїмѣва сѣ ші о стрїче,
шї сѣ дѣведе чѣѣ стрїенѣ а стѣпѣнїлор
сѣи; пѣпѣтрѣ лѣѣе ераѣ de тодї гонїдї, кѣ
зо кѣзѣнт іаѣ кѣпрїнс релеле дїа тоате
пѣрѣдїле. Дар тогѣш пѣ сѣ стѣдѣсѣрѣ de
тог; кѣчї еї кѣтрѣ вѣкѣл маі вѣртос ал
7мѣ іарѣшї сѣ маі вѣрпїрѣ, шїшї алѣ-
сѣрѣ прїндѣ дїа сѣдѣеле лор; пѣпѣт кѣнд
дѣ вѣкѣ ал 9мѣ дѣтрарѣ Ѣнгарїи. Пре
ачѣ време дї окѣртѣвїа ромѣнѣм Дѣкѣ
Цѣлѣ, кареле апѣрѣдѣнѣшї дѣбра, іроїченѣе
аѣ кѣзѣт. Тот дѣ ачест вѣв шї Бѣлгарїи прї-
мїнд лѣѣѣ рѣсѣрїтѣлї, ромѣнїи кѣзѣрѣ сѣпѣт
окѣртѣвїрѣ вїсерїчѣѣскѣ а Бѣлгарїлор; дѣшї
пѣрѣдѣрѣ вѣрѣдїле; шї слѣжѣва вїсерїчѣѣскѣ лї
сѣ цїнѣ словенеѣе. Дѣ вѣкѣ ал 10мѣ шї
Непотѣл лѣї Тѣхѣтѣн Цїла чел маі вѣтрѣдѣ
прїнціпеле Арѣѣлѣлї аѣ прїмїт дѣ Констан-
тїнопол лѣѣѣ греко крѣщїнѣѣскѣ; аѣ пѣс Епї-
скоп пре Еротеїѣ дѣ Бѣлград (Алѣва Каро-
лїна) дѣ Трансїлѣванїа. Дѣла ачеста сѣ дѣ-
чене рѣдѣлѣ архїереїлор ромѣнѣщї дѣ Ар-
дѣл, карїи маі тѣрѣїѣ сор рѣдїкат ла вазѣ de
Архїепїскопїе, пѣмїндѣсѣ; „Мїтрополїдїи Ѣн-
гровлѣхїеї.“ Nainte de Еротеїѣ преодїи Арѣѣ-
лѣлї прїмеѣ преодїа дѣла Епїскопїи Ар-
дїшѣлї дїа дѣбра Ромѣнѣѣскѣ. Дѣпѣ Еро-
теїѣ чїне аѣ зрѣмат дѣ скѣпѣ, пѣ аѣлѣт, шї
пѣмаї атѣта цїм, кѣ шї дѣпѣ ел дѣ ачѣ
дѣбрѣ аѣ фост Архїереї, de шї пѣ

токѣта дѣндатѣ, дар кѣ вѣпѣ самѣ дѣла а.
1000; че сѣ адеверѣеѣе dїа зѣле кѣвїнте
але лѣї Стефан реѣелѣї знѣгрѣск de атѣнчї.
Кѣ ромѣнїи ла аѣп 1494 дѣтрѣ адеѣвѣр аѣ
авѣт Епїскопїи, сѣ vѣде dїа прївїлѣдїїа лѣї
Владїслав реѣелѣї Ѣнгарїеї dat лѣї Іларїе
егѣменѣлї дѣла Марѣмѣрѣш. Аша дарѣ
лѣї Еротеїѣ пѣпѣ ла аѣл 1697, адеѣкѣ
нѣп пѣпѣ пе времѣ, кѣнд саѣ дѣтрѣодѣс
дѣ Ѣнгарїе хїерархїа сѣрѣѣѣскѣ, аѣ зрѣмат:
Arcenie, Basile, Ioan, Герасїм, Стефан,
Genadie, Іорест, Іоан, Теоктїст, Genadie,
Теофїл, Стефан, Еротеїѣ, Daniil, Саѣва, Іо-
сїф, Іосафат, Саѣва, Варлаам, Теофїл. Дѣпѣ
карїи кѣнд саѣ сѣїндїт архїереї, шї кѣт
аѣ архїпѣсторїт, пѣ сѣ аѣлѣ дѣ ачѣ скрї-
соаре вѣтрѣдѣлѣ, дїа каре саѣ скос пѣтеле
ачестѣ. Скрїсоарѣ ачѣеѣ саѣ скрїс пїнѣтѣ
de а. 1679, дѣ карѣ чѣл de пре зрѣмѣ ар-
хїереѣ сѣ пѣле Теофїл, чѣл че аѣ рѣпо-
сат ла а. 1698 дѣ Іѣлїе. Поате кѣ дїа
зїса скрїсоаре аѣ рѣтѣс кѣдїѣва не дѣсѣт-
пѣдї, кѣчї дѣ алѣе локѣрї сѣ аѣлѣ зрѣме:
кѣ ла а. 1651 ар фї фост мїтрополїт Сї-
моповїчї, кареле дѣ Далѣтерїа са, че аѣ
dato, кѣнд ла а. 1651 аѣ сѣїндїт дѣтрѣ
епїскоп пре Петрѣ Партенїе, че зрѣмѣсѣ
дїа скѣпѣл дїеѣеѣї Мѣлѣкѣѣлї дѣпѣ Ва-
сїлїе Тѣрасѣвїчї, аша сѣ дѣтїтѣлѣѣѣ:
„Стефан Сїмоповїчї кѣ мїла лѣї Дѣпѣнеѣѣѣ
архїепїскопѣл Бѣлградѣлї, ал Вадѣлї, ал
Марѣмѣрѣшѣлї, шї а тот Арѣѣлѣлї ал ре-
лїдїеї кѣтолїченѣщї шї попїсѣтѣшенѣщї а лѣѣї
грѣченѣщї епїскоп.“ Дїа Далѣтерїа ачѣѣста
сѣ веде шї ачѣеѣ, кѣ дѣ дїеѣеѣза дѣла
Бїстра пре ачѣѣ време аѣ фост епїскоп
кѣтаре Саѣва, кареле ашїждѣрѣ аѣ слѣцїт,
кѣнд саѣ сѣїндїт дѣтрѣ епїскоп Петрѣ
Партенїе, кареле пїнѣте de ачѣеѣ дѣ дїе-

деза Вацкѣші ші а архієпископѣші ші прі-
мателѣші Бугарієі пѣртасъ администраціа
преоділор рѣсеціі.

Чи съ не дѣтоарчет, 'апоі, ші съ
атинцем дѣтѣмплѣріє paine de timpѣл
лѣші Сімоновічі. Дѣн аѣл 1595 саѣ фѣкѣт
тоѣтѣлѣ дѣтрѣ Домѣл Ардѣлѣлѣші Zi-
gismund Баторі, ші дѣтре Mixai Boda
дѣтріі ромѣнеціі — оіндъ къ Ардѣлѣлѣ съ
сокоѣтѣ ка о парѣ а Дагієі сѣлѣ а дѣтріі
ромѣнеціі, — съ сѣ цинѣ де жѣрсісіагіа
архієпископѣлѣші дела Тѣтрговєціі, аѣтрѣа
ресідєнцѣші маі дѣн зрѣтѣ фѣштатѣлѣ ла Бѣ-
кѣрєціі, дін карє прічінѣлѣ ла а. 1700, (не
че времє ромѣнѣші аѣ дѣченѣт дѣн Ардѣлѣ
а трѣче ла вісеріка аѣлѣлѣші) мітropolіціі
ромѣнеціі дін Ардѣлѣ тот де мітropolі-
тѣл дін Цѣбра ромѣнѣскѣ сѣ сѣінцѣлѣ. Ла
а. 1569 Zigmund ал 2лѣ Заполѣ реѣчєлє
Ардѣлѣлѣші аз лѣлат пошѣа дін Ланкрѣм а
кѣлѣгѣрѣлѣші мітropolіт ромѣнѣск, пєнѣтрѣ
къ паѣ врѣт съ пріміѣскѣ догма калві-
пѣскѣ, ші аѣ данѣ лѣші Торѣаші Пал, прѣ
карєлє лаѣ пѣміт єпіскоп ромѣнілор; іарѣ
архієрєлѣ чєл аѣѣвѣрат саѣ дѣс дѣн Цѣбра
ромѣнѣскѣ. Ла а. 1577 дѣнѣлѣ шѣарѣлѣші
Іоан Zigmund ал 2лѣ Заполѣ дѣн аѣлѣнарѣ
дѣтріі саѣ аѣчєзат: ка ромѣнѣші, каріі вор
врѣлѣ съ пѣрѣсѣлѣскѣ лѣцѣлѣ грєчѣскѣ, ші дѣ
літѣва са съ азѣлѣ догма калвіпѣскѣ сло-
вод сѣші алѣгѣлѣ єпіскоп, карєлє тот дѣлѣна
съ атѣрпє делє сѣпєрінтєндєнтѣлѣ зѣгрєск.

Аѣарѣ де мітropolіціі ромѣнеціі сѣс
помєніціі ла ромѣнѣші чѣі статорнічі дѣн
кредінцѣлѣ съ маі аѣлѣ а фі фѣст ачєштѣлѣ:
кѣлѣгѣрѣлѣ помєніт, чєл чє саѣ дѣс дѣн
Цѣбра ромѣнѣскѣ; апоі Гєнадіє чѣл марє
кам пє ла апоі 1569—1577; Іорєст, кам
пє ла а. 1581. Ла а. 1582 съ чітєдє, кѣ

ла ромѣнѣші чѣі чє саѣ фѣкѣт рєформаци
аѣ фѣст сѣпєрінтєндєнт Торѣаші Міхаіл,
чі вічі зѣл дінѣтрѣ ачєціі сѣпєрінтєндєнці
пѣкѣрє съ аѣлѣ, кѣмѣлѣ ромѣнѣші іар фі лѣ-
поскѣт де лѣцѣвїці єпіскопі. Ла чѣі рѣ-
маші дѣн лѣцѣлѣ ромѣнѣскѣ аѣ маі фѣст
мітropolіціі: Іоан делє Пріслон, кѣрѣа
ла а. 1595. Zigmund Баторі дѣ дѣ пѣтєрє
делє фієндє карє прєот дѣн тот аѣлѣ а лѣва
сѣлѣт пѣтє де даждє єпіскопѣскѣ кѣтє зѣн
флоріят; карє обічѣлѣ ші ла зѣнїці аѣ цї-
аѣт пѣлѣ ла єпіскопіа лѣші Іоан Бавѣ.
Прє врємѣлѣ ачєѣа Міхаіл Boda дѣтріі ро-
мѣнеціі дін фѣндѣмент аѣ прѣ-дѣнїт рєзї-
дінда мітropolітѣскѣ ла Бѣлград. Дѣнѣлѣ
Іоан аѣ зрѣмѣт мітropolіт Іосіф; апоі Да-
нііл; апоі Сава кам пєла а. 1631, аѣкѣлѣ
кам пє врємѣлѣ, кѣнд саѣ алєс Георгіє
Ракоді чєл вѣтрѣлѣн; апоі аѣ зрѣмѣт мітropolіт
Гєнадіє ал 2лѣ. — Рєформѣлѣ вісє-
рїчїі аѣлѣлѣші де Калвін, Лѣтєр, ші Соцін
дѣн вѣкѣл ал 16 дѣчєнѣт лѣцїндѣлѣ ші
прін Ардѣлѣ, дѣн вѣкѣл ал 17лѣ статорієлє
дѣн аѣлѣлѣрїє пѣлѣчє дѣнѣїарѣлѣші нїдє ар-
тїкѣл дїєталнічі дѣспрє прімірѣлѣ рєлігієні-
лор пѣлѣлѣ, чєлор чє нѣрчєсѣлѣлѣ дін зїєлѣ
рєформ. Дѣнѣлѣ ла а. 1669 Гаврііл Ба-
торі Домѣл Ардѣлѣлѣші аѣ дат прївєлїацілѣ
прєоділор ромѣнеціі, каріі дін іоѣаці саѣ
фѣкѣт прєодї, ка дѣнѣлѣ чє аѣ дѣпѣлє хѣо-
рарїєлѣ, чє съ кѣвінѣлѣ Домѣлѣші де пѣлѣлѣлѣлѣ,
съ фіє волнічі ашї дѣнѣлѣлѣлѣ прєодїа, ші
а сє пѣтѣлѣ кѣ фаміліа зѣндє лі воіа, карє
прївїлєцѣлѣ дѣн дѣтрѣрїєлѣ ші Гаврііл Бєтлєн
ла а. 1614, дѣкѣлѣ ші дієтѣ Ардѣлѣлѣші ла
а. 1615. — Тот ачєст Домѣл ла а. 1624
дѣн 18. Сєпѣтємврїє прін алт прївїлєцілѣ
прє тоці прєодїі де ромѣнѣші дін цѣбра Ол-
тѣлѣші дѣні скоѣтє дєс сѣлѣт зєчѣіалѣ (de-

sina); каре привілець, не времѣ мітрополітські ротънск дела Българд Георгіе Genadie Bradі, дн 9. Априліе ші Георгіе Ракоці чел вѣтрѣн, ші дн 23. Априліе а. 1623 ші dieta цѣрїи дн аша тїп дн дн тѣреде: „De va fi vladika rotънск аскълтѣторїи де владика реформаціонор.“ — Ротънїи тѣкар кѣ съ фѣгѣдїаѣ аскълтѣторїи сѣперїтendentскїи калвінск, тотъшїи крeдїнда пѣо пѣрѣсеѣ, пїчї кѣпрїндеа днотѣрїае калвінецїи; кѣм тѣртѣрїседе Георгіе Ханер сас лѣтера дн Сївїї. Днѣсъ пѣ се поате зїне; кѣмкѣ знїи дїнѣтрѣ ротънїи, маї вѣртѣе дїнѣтрѣ повїдї, — орї пентрѣ вре зн фолос шї чїнсте (спрекум чеї дн Алѣтѣр, карїи шї повїдїтате кѣцѣтѣрѣ, пентрѣ кѣ стѣтеѣ де аї сѣї сѣ се калвінскѣ), орї пентрѣ ка сѣ днѣтре дн дрегѣторїи мїренецїи, орї пентрѣ ка сѣ скапе де гоане, шї де зрїе, дар шїи пентрѣ кѣ сѣ паре, кѣ мітрополїтѣ Георгіе Genadie Bradі ал Пльѣ кареле зрѣмасѣ лїї Сава челвї днї тѣї, аѣ фост ом поале, — кѣ тотѣл пѣ саѣ лѣпѣдат де вїсерїка рѣсѣрїтѣлїи, шї кѣ пѣѣ прїмїт лѣїѣ калвінскѣ. Кѣмкѣ ачест мітрополїт аѣ фост днѣгѣдїторїи (калвінїонор маї мѣлѣт де кѣт сѣр фї кѣзѣт, сѣ вѣде шї де аколо, кѣ дн зїлеле лїї, сѣдт прїнцѣл Георгіе Ракоці чел вѣтрѣн, Калвінїи аѣ фѣкѣт, шї аѣ тїпѣрїт не сама ротънїонор зн катїхїст, кареле днѣтрѣ тоате кѣпрїндѣ днѣвѣдѣтѣра лїї Калвін. Тїпѣрїтѣсаѣ шї пїде кѣзанїи сѣѣ днѣвѣдѣтѣрїи, каре дѣпѣ стїлѣл лѣїї калвінецїи тѣлѣїа евангелїїае домїнїонор, шї а ле сѣрѣвѣторїонор.

Пре лѣпѣрѣ тоате ачестѣ ротънїи аѣ рѣтѣс пемїшкадї дн крeдїндѣшї. Оаме нїи де пре атѣчїи днчелѣѣ а крeде кѣ ро-

тѣнїи де прощї пѣ се пот дешепта, шї кѣпрїнде ачелеа днѣвѣдѣтѣрїи, шї dogme поаѣ. Пре ачелеа тїпѣрїи саѣ рѣднѣїт пѣцїїае кѣ прѣскѣтрѣ дїмїїатѣ дн вїп, ка прїп ачеле пре днчелѣ сѣ се рѣдїче дн вїсерїка ротънїонор dogma тїнїї сѣїнѣтїи кѣмїнекѣтѣрїи; шї ла а. 1641 саѣ тїпѣрїт кѣрїдї, дн каре дѣпѣ порѣта реформаціонор ераѣ рѣгѣчїїнї, шї слѣжѣе вїсерїчїдїи де вотез, ла кѣзїнїе, ла днѣгропѣчѣне, шї ла алѣе трѣвї сѣїнѣте. Дѣкѣрїїае ачестѣ мітрополїтѣ ротънїонор Іліе Іорест, чел че зрѣмасѣ дн лѣкѣл лїї Георгіе Genadie Bradі вѣзѣндѣме, шї тѣре днпротївїндѣсѣ лор, кѣ тоате пѣтерїае дншї апѣра тѣрѣма; дн каре кѣзѣтѣ кѣзѣнд ла прїнцѣл Ракоці дн грѣ зрѣ; дн порѣїаа ачестѣїа фѣ траѣ шї пѣрѣїт ла жѣдѣнѣта соворѣлїи тѣре, ка лѣнд ар фї авѣт вїадѣ пекѣратѣ; де каре апоїї ка зн пѣврѣдїїк фѣ лѣпѣдат дн episcopie шї дѣт дн тѣнїїае днѣрегѣторїонор мїренецїи пентрѣ де ал педенсї. — Фостѣл днѣтрѣ ачелеа вїдїнат аѣ ва? шїе Dѣтпезѣѣ. Днїи сѣ днѣосѣк.

Днѣтрѣ ачелеа Варлаам мітрополїтѣл Сѣчѣвїи, шї архїепїскопѣл Молдавїеї азїнд кѣм се вѣрѣосѣк прїп Ардѣл пре ротънїи аї десѣвѣте дела крeдїнда пѣрїїтѣскѣ, шї вѣрїндѣї амѣлѣ зн катїхїстѣ кѣ dogme де але реформаціонор, спре дндрептѣрѣ ротънїонор, шї спре днѣтѣрїїе дн леѣе, ла а. 1644 аѣ адѣнат зн совор тѣре а тоатѣ Цѣра ротънѣскѣ шї Молдовѣї, дн каре черкѣндѣтѣсе аѣдел катїхїстѣ, лаѣ осѣїадїт, шї лаѣ вѣстїт карѣ еретїкѣ; шї аѣарѣ де ачѣїста Варлаам аѣ скрїс о карѣ дн Сѣчѣва ла а. 1645 тїпѣрїтѣ, дн карѣ араѣтѣ пѣадѣвѣрѣл зїсѣлїи катїхїст, шї рѣстѣрїѣтѣ dogmele де аколо.

(Ва зрѣма.)

Че есте варваріа?

(Брпаре.)

Крецинілор взої, дар маї пѣцип кѣ-
поскъторі де патиміле ѡменециі ле есте
лндемъль а да дичепатъл кълъреї кълърор
попѡръ дела дичепереа креципърії лор.
Пълъ дикът се дншалъ зої ка ачеїа не
кѣцетънд кѣ феритатеа сѡлетелор ѡме-
нециі е фѡрте вѡжѡсъ шї адънк рѣдъчи-
патъ, не пѡте тѣртърісі шї історїа фърп-
чїлор шї а цертанїлор, а кълърор креципаре
се пѡте лѡа ка контїмпранъ.

Клодовеѣ (Chludovig, Ludvig) фънда-
торъл монархіеї франко-галлїче дн чеї 30
анї аї домнірії сале днтродъсе крецинда
креципъ ла сѡпъшїї сѡї вѡтезъндъсе ел маї
ълтеї; тогъш Клодовеѣ пълъ ла тѡрте
(511 дѡпъ Хр.) рѡтасъ дн характеръл
шї дн фантеле сале зп тїран, кълкъторїѣ
де жъръміате, вїклеаа шї рѡпїторїѣ де
церїле шї аверїле вечїлор прїп рѡсвоїе
кръте шї прїп дншелъълнї, ка шї чеї
маї тълдї аї сѡї сѡпъшїї варварї. — Де
ачї днколо історїа фїлор шї а неподїлор
лѡї Клодовеѣ е днкъркатъ пѡмаї де крї-
мїналїгъдї, зоїї маї тїранї де къл аддїї,
зчїгашї, кълкъторї де жъръміате, фрадї
шї фрадї, знкї шї неподї дшї вѡрса сѡ-
целе. Дѡъ фетеї прїндесе спъркате, Брѡ-
пехїлда шї Фредегънда ка дѡъ фврії тар-
тарїче, зчїдеа шї еле, сѡѣ днтъръхта рѡде-
нїї асѡпра рѡденїлор спре зчїдере, пълъ
кълнд шї еле перїръ дн кїпърі преа вар-
варе. Ачесте крѡпченїї кърсеръ пенчетат
пълъ ла а. 628. — Дела тѡртеа тїранъ-
лѡї реде Лотар II. дн рестїмп де 124
анї рецїї франкогалї ажъсесеръ пълъше
дн тълїле мїнїстрїлор, днкът нїмїнї нѣ

маї воръїа де еї, чї пѡмаї де мїнїстрїї, де
ачї рѡсърї шї вѡжѡкѡрѡса пѡмпїре les Rois
fainçans, кѡм ам зїче не ромъоше „пѡ-
пъше коронате,“ адїкъ карїї нѣ фѡчеа нї-
мїк. Де ачї зртъ преа фїреше, къл трѣ-
пъл пацїеї фѡ адънк змїдїт, чеї марї ад-
мїнїстра шї жѡдека нѣ дѡпъ децї, чї пѡ-
маї дѡпъ а ле лор патимї. Пїпїн мїнї-
стръл, сѡѣ кѡм се пѡмїа Major domus ка
зп таре нїзїр ла тѣрчї се пълдасъ атът
де таре, днкът ла тѡртеа са (714) кѡ-
тезъ ашї денъмї зртанц дн дерегъторїе
не зп неподел ал сѡѣ пѡс сѡпїт епїтропїа
тапъса, къръїа днсъ тагаадїї нѣ воїе а
се сѡпъне, пълъ кълнд Карол Мартел зп
вастард (вітонг) ал лѡї Пїпїн се арѡкъ
дн капъл тревїлор шї вѡ тълъ таре кълкъ
не тодї не сѡпъшїї днлѡънтрѡ шї дн а-
фаръ, репартънд челе маї стрѡлъчїте вїрѡ-
їаде маї вѡртѡс асѡпра тохamedанїлор
сараденї, карїї дїп Африка днкъївѡндъсе
шї дн Спанїа се днчерка а сѡжъзга шї
Франко-галлїа. Кѡ ачестъ пѡртаре Карол
Мартел прегътї дрѡм пѡлтрѡ фїїл сѡѣ
Пїпїн сѡзртъл, ка ачеста сѡ дестрѡне не
днсъщ ределе Хїлдерїк шї сѡ кѡпрїндъ
ел шї фамїліа са тронъл. Папа Zacharie
дї стете днтр' ажъторїе. Пїпїн тѡрї ла
768, къръї зртаръ Карол шї Каролман
деодатъ кѡ пѡтере днтъръдїт.

Карол чел таре. Да, історїчїї де
рѡнд не ачест вѡрват дн пѡтеск таре,
дїп прїчїпъ маї вѡртѡс кѡ аѣ вѡрсат рѡ-
зрї марї де сѡпъце ѡтесеск; крїтїчїї днсъ
дї черпъръ шї дї дѡпъпъръ характеръл
шї афларъ, къл Карол аѣ фост тълт маї
пѡцип таре, де къл лѡѣ фѡкъл днлгъшїторїї
шї сервїї лѡї. Карол е реставраторъл ім-
перїлѡї роман апъсан? Атїлла шї Ценгїс-

Хан дѣкъ аѣ дѣтемеіет імперіарі маніне, дѣсъ чіне ва пѣмі пе ачеі архіварбарі пѣмаі пентрѣ ачееа омені марі, къ аѣ тѣіат сѣте де мії ші аѣ сѣвѣжат міїліоне де сѣолете? Мѣрїмеа сѣъ дѣ алт чева, дѣ лѣкрѣрїле спїрїтѣлї спре фолосѣл патрїеі саѣ а оменїміі. Чїне ва пѣмі мѣрїме пофта де рѣсѣвѣаре де кареа пѣртат тѣіе 4500 ѣрманї касї кѣрїі кѣзѣсерѣ дѣ ро-віе ші десармаді пѣ се пѣтѣ апѣра? Гла-сѣл евангелїеі амѣдїсе атѣпчї дѣ ініма лѣі Карол. Де віада прїватѣ а ачѣстѣі дѣ-пѣрат пїчі къ пе атїпѣет, кѣчї дѣм пѣ-маі де скандале. Ел авѣ маі мѣлді вас-тарзі дела дїітореле сале, пе карїі парте маре дї фѣлѣ епїскопї, іар фїіеле сале дѣшї пѣтарѣ карактерѣ фѣтеїеск прїп о віадѣ преа десорѣнатѣ. Карол шѣрї ла 814 дѣкѣркат де фаште вѣдрѣте, деспо-тїче ші тїране, пѣлѣ ші де грѣл прѣпѣс къ ел ар фї оторѣт ші пе фратѣсѣ. — Че сѣ зїчѣт де фїї ші неподїї лѣі Карол карїі дї вртарѣ пе рѣнд ла домнїе? Іатѣ кѣвінтеле рѣнѣмітѣлї Zschokke: „Сѣ-рачї, къ ошїі скошї, дѣ монастїрї, дѣ ко-ліве, ва фѣгарї, ка чернїторї, ка вчїгашї де таді шї де фрадї, кїар шї дѣ лѣстрѣл корѣнелор лор вртѣді шї деспрѣдѣді, мѣ-рїрѣ фїї, неподїї шї стрѣнеподїї нефѣрї-чїтеї фамїлії.“ Карол Мартел десрѣпачѣ пе фамїліа лѣі Клодовѣѣ, дар іатѣ рѣсѣв-пѣторѣа Немесїс пѣ дѣтѣрїзіе. Шпа пѣн-трѣ алта. — Кѣпосѣтѣ есте, кѣм Лѣдовїк I. пѣміт „кѣчернїк“, пѣнтрѣ къ ера зп сїм-пѣлѣ, фѣ рѣѣ тратат де фїї сѣі шї сїліг а се дѣтѣрѣка дѣ сак, а се покѣї ла вша вїсерїчеї шї а се лѣпѣда де троп. Татѣл мѣрї, дар трѣі фїї аї сѣі пѣ дѣчетарѣ а вѣрса сѣлѣе фрѣдѣск. Імперїл се тѣіеі

Італїа, Франко-галлїа шї ѣрманїа рѣта-серѣ фїекарѣ де сїне сѣпт домнїторї о-сѣвідї.

Де ачї дѣколо спре а лѣтѣрї шї маї віне ідеа вѣрварїеі дѣпѣ дѣфїнідіа че і с'аѣ дат ар фї сѣ адѣчѣт есѣмпле дїп трѣі історїї спѣдіале; пої дѣсѣ пѣнтрѣ варїе-тате вом трѣче пѣмаі ла історїа ѣрманї-кам дела а. 900 дѣкѣче дѣчѣпѣ а се пѣлѣда маі пре сѣс де алте статѣрї.

Пѣлѣ ла Енрїк I. пе карѣ історїчїі дѣ пѣтѣск пѣсѣрарїлѣ ѣрманї дѣ тот кѣпрїнесѣл статѣлї лор авїа авѣ кѣтѣва ораше, шї ачелеа маі мѣлѣт деа лѣгѣл рѣнѣлї кѣлдіте шї дѣтѣрїте де колонїіле романе; еї сїмдіа о грѣа дѣнстрѣварѣ де кѣтрѣ лѣкѣрїеа дѣ четѣді, чї еї пѣтрѣчѣа пѣмаі дѣ сате ка тоте попѣреле сїмпле фїіе а патѣрїеі. Ачел домнїторїѣ дї сїлі а зїді маі мѣлѣ четѣді шї фортѣрѣе, дѣ карѣ ашезѣ тот пе ал Шлеа вѣрват дїп пѣртѣторїі аршелор. Ачѣаста о фѣлѣ ел маі вѣртос де грѣза маїарїлор, карїі токѣта пе атѣпчї пѣлѣда вѣрварїе-реѣе дѣ ѣрманїа, пѣлѣ кѣнд Енрїк дї вѣтѣ вѣрѣчен ла Мерсебург, ошорѣнд оптѣчї мїі дїп еї (934). Маї тѣрзіѣ дела Стефан рѣцеле Шгарїеі дѣ-кѣче се стрѣкѣрарѣ колонїі ѣрмане дѣ Шгарїа шї дѣ Трансїлванїа окѣвѣнд маі вѣртос локѣрї пе внде се афла рѣіне де четѣді шї аша дѣтродѣсерѣ шї пе аїчї четѣченїсѣл. Дела Енрїк пѣлѣ спре а. 1300 провинцііле ѣрмане авїа авѣрѣ о зѣчїме де апї, дѣ кареа сѣ пѣ фїе фост кѣтѣпїіле сале скѣлѣдате дѣ сѣлѣе. Дѣ-вѣршѣпателе черте маі тот деатѣна адѣкѣ-тѣре де рѣсѣвоїѣ дѣтѣре Папїі Ромѣї шї

днтрѣ рѣцїи цѣрманї пентрѣ domnia шї свѣрапїтатеа зпїверсалъ пѣшї маї лза сѣършїт; фїї асѣпра пѣрїпцїлор, прїетїнї асѣпра прїетїнїлор се скѣла шї се декѣла. Din zechї de mlade зна. Амператѣла шї рѣцелѣ Епрїк IV, асѣпра кѣрѣїа папа флцѣрасѣ де атѣтеа орї апатема пентрѣ кѣ дшї апѣра дрептерїле сале монархїче дн контра папїи, ла а. 1106 мѣрї де адѣка днтрїстарѣ кѣчї ера сїлїт а се рѣсвої кѣ фїїѣла сѣѣ. Прїетїнїи сѣї днгронарѣ пе монархѣла ла Лѣтедїа (Lüttich) кѣ помпа кѣвенїтѣ; дар фїїѣла сѣѣ, о патѣрѣ де хїепѣ роуѣтѣре де карне оменѣаскѣ порѣпчї десгронареа трѣпѣлї татѣсѣѣ шї — хѣдїандѣла ла Спїра (Spreyer), чїпчї апї дн лѣсѣ аколо пѣнгронап, пѣпѣ ктнд папа деслѣгѣндѣла де апатемѣ dede воїе ал шї астрѣка. Сокотїцї, кѣтѣ склавїе, орѣїе шї фанатїсм domnia дн ачелѣ веакѣрї днтрѣ Цѣрманї. Стадї пѣдїнтѣла ла торпѣнтѣла ачелѣ Епрїк шї пѣтрѣпдедї спїрїтѣла веакѣлї де атѣпчї шї пѣсѣрадї треапта кѣлѣтѣрѣ лѣї шї алѣтѣрацїа кѣ чеа де асѣлї. Че е дрепт, пої ам пѣтѣ скѣте днн ıсторїа Цѣрманїеї шї алтѣ есепїле мѣлат маї тѣрзїе де варварїе грѣсѣ, кїар шї днн веакѣла ал 17 шї ал 18леа, кѣчї аѣ пѣ се днкрѣпчѣпѣ патѣра ошѣлї ла чїтїреа фантелор лѣї Тїллї шї Валленстайн дн рѣсвоїѣла де треїзѣчї апї; кѣ тѣте ачестеа рѣтѣпѣп асѣдѣтѣ ла веакѣрїле днтрѣ карѣ варварїа ера регѣлѣ шї леѣе, їар оменїа о рарїтате, днтрѣ карѣ кѣрѣзїмеа карактерелор ажнпсѣсе дн кѣлмеа са, шї апѣте цѣрманїї ера сїлїдї ашї пѣрѣсї патрїа шї а кѣтѣла скѣпарѣ дн алте цѣрї.

„Кѣм се днпѣтшлѣ, кѣ кѣвѣнтѣла еван-

гелїеї, лѣдїт де апї 1300 пѣ пѣтѣ дн-вѣлнзї маї мѣлат пе ѳменї?“ Аша дн-треавѣ маї мѣлцї. — Дакѣ семїнда евангелїеї кѣпшмаї сѣр фї семѣнат, чї сѣр фї шї грѣшат, шї плївїт шї апѣрат маї кѣ deadїнсѣла, атѣпчї пѣ ѣ дндоїалѣ кѣ ар фї princ рѣдѣчїеї мѣлат маї адѣпчї шї ар фї родїт мѣлат маї вїне. Аша дар вїна нїчї де кѣм пѣ ѣ дн евангелїе, карѣа зїче: „їѣвѣще пе деапрѣпелѣ тѣѣ, ка пе тїне дасѣдї,“ шї їарѣш зїче: „Пачѣ вѣѣ.“ ш. а.

Ўнде ера рѣла? Клерѣла пѣртѣто-рїла кѣвѣнтѣлї ажнпсѣсе ла о пѣтере шї богѣдїе кѣмплїтѣ; ачѣаста дн стрїкѣ кѣ тотѣла, де карѣ пѣ пе вом мїра, дакѣ вом кѣпѣще патѣра оменѣаскѣ; апѣї пре-одїї днкѣ сѣпт ѳменї. Клерѣрїле атеѣдїте кѣ тотѣла де патїмїле пѣтѣрїте прїп пѣтѣр-цїнетѣле богѣдїї зїтарѣ дн партеа чеа маї mare де змїлїнда евангелїкѣ, еле кѣтѣла плѣчерї шї мѣлѣдѣтїреа сїмѣдїлор; хол-теїїа, ка о револѣдїе асѣпра патѣрѣї, дшї рѣсѣзна, їчї прїп пѣкѣте секрете, коло прїп десѣрѣѣ. саѣ дакѣ пѣ, лѣпѣдарѣа де фамїліе се пѣрѣ кѣ ле дѣ зп дрепт де а вѣла рапѣгѣрї шї domnїї їерархїче шї лѣ-тепцї, де а днтрѣдѣче трепте пе карѣ Хрїстѣс нїчї одѣтѣ пѣ леаѣ порѣпчїт. Дар че атѣтеа? Сѣ арѣпкѣм о сїпѣгѣрѣ прївїре прѣсте лїста патрїархїлор днн Roma шї ачелор днн Константїнопол, шї дндатѣ вом довѣндї о їкѣпѣ а стрїкѣчїнїї дн клер. — Ка сѣ тѣчет кѣ знеорї ажн-цеа ла скапн патрїархѣск пѣпѣ шї вастарзї шї тїперї пѣпрїчѣпѣдї, апѣї дела а. 649 пѣпѣ ла 984 дн Roma фѣсерѣ destrонадї патѣрѣ папї, їар алдї шѣсе фѣсерѣ отѣ-рѣдї; їар дн Константїнопол дела 639 пѣпѣ ла 1043 фѣсерѣ destrонадї, алпгадї

саѣ есілакі шептеспрезече патриарчі. Дар
вот зиче съ черчетым дакъ ера вѣноваді
саѣ пв. Вѣне есте, дѣсъ не тотъ дѣтъм-
плареа орі педенса дреаптъ орі врігони-
реа тіранъ а къпетеніілор вѣсерічеді тѣр-
тѣрісеса дѣведерат де стрікѣчѣнеа ші вар-
баріа веакѣрілор ші дѣ веакѣрі а попорѣ-
лор, а тропѣрілор, а клерѣлѣ ші а мона-
стірілор.

(Ва зрма.)

Ъ Р Ж Т Ъ Л. *)

Трѣспітеар дѣн чер пѣпаншѣ
Кѣ чѣне тѣ къвѣпаншѣ
Кѣ о стрѣжѣ аѣврісітѣ,
Кѣ о чѣштѣ десплетітѣ,
К' о свѣрчѣтѣ, кѣ о вавѣ,
Кѣ о тоантѣ нѣчѣ дѣ о треавѣ.
Кѣнд се дѣче ла окол,
Тоате вѣтеле се скол,
Ші с' аскѣнд не дѣнъ касѣ,
Орѣ каѣтъ поарта съ іасѣ.
Де с' аратѣ 'нтре говѣ,
Тоате фѣг не дѣнъ клѣ,
Орѣ апѣкъ прѣн дѣдѣѣ.
Ка съ скане ла пѣрѣѣ.
Трѣспітеар дѣн чер пѣпаншѣ,
Кѣ чѣне тѣ къвѣпаншѣ,
Кѣ о стахіе ѣрѣтѣ,
Кѣ о весне амѣрѣтѣ,
К' зп стрігоѣ не дѣнѣпнат,
Кѣ зп драк дѣпеліцат.
Кѣнд тѣ плек съ о сѣрѣт,
Мі се паре къ ѣ де лѣт,
Кѣнд дѣчене ка съ рѣдѣ
Нѣ поді ші кѣтѣі де хѣдѣ,

Кѣндѣі зѣк къі шедѣ вѣне
Еа свѣрле къ кърна 'н міне,
Кѣндѣі зѣк къі шедѣ рѣѣ
Еа тѣ фаче пѣтѣрѣѣ.
Трѣспітеар дѣн чер пѣпаншѣ
Кѣ чѣне тѣ къвѣпаншѣ
Кѣ о хѣрѣ ла кан сѣрѣ
Ші фѣрѣ де дѣнѣі 'нгѣрѣ.
Мама мѣзна чеа стрѣвѣнѣ
Міазѣ поанте чеа пѣвѣнѣ.
Еѣ о тріміт ла сѣрчеле
Еамі адѣче флорічеле,
Еѣ дѣі зѣк съ факѣ фок,
Еа се 'пѣвѣрте тот не лок,
Скочіорѣще дѣн ченѣнѣ
Пѣне доаѣ трѣі пѣнѣнѣ,
Сѣфлѣ дѣтр'о скѣптевѣдѣ
Ші адоарте дѣн котрѣдѣ.
Трѣспітеар дѣн чер пѣпаншѣ
Кѣ чѣне тѣ къвѣпаншѣ.

Оріцінеа вапорѣлѣі.

Ла 1543 Бласко де Гараі пропѣсе о
машѣнѣ ла Карол V., реѣтеле Спаніеі, спре
черчетаре, пентрѣ мѣпареа флотеі, кънд
стѣ вѣнтѣл. Ла провѣ, фѣрѣ пѣнѣзе орѣ
лопеді, ел пѣсе дѣѣ роате не мѣнѣгѣ ко-
рабіе, не каре ле дѣвѣртеа авѣрѣл ешѣт
дѣнтр'ѣн казан дѣнтр'ѣнса, че фіервѣа къ
апѣ. Вестітѣл Рабіго се дѣспротіві ла дѣ-
трѣвѣндаре де ші прова ісѣвѣті мѣнѣпнат,
пентрѣ скѣмпетеа лѣкрѣлѣі. Се афлѣ ші
о одѣ компѣсъ спре чѣнѣстеа лѣі Гараі.
Аша се зѣтѣ навѣгадіа къ вапор, пѣнѣ че
Фѣлтон амеріканѣл редескопері вапорѣл
ші 'л дѣденліні дѣн веакѣл ачеста, не ла
1812 авіа.

*) Сопет попоран, тріміе дѣн Молдавіа.

(Дѣн Ъніверс.)